

Ejder meyvesi pitahaya veya pitaya olarak da adlandırılır. Kaktüsçiller familyasından olup Güney Meksika, Orta Amerika ve Kuzey Güney Amerika'nın tropikal orman bölgelerinde doğal yetişmektedir.

Zengin besin içeriğine sahip meyvelerin kırmızı veya pembe renkte, dikensiz dış kabuğu vardır.

Bitkisel Özellikleri

Pitaya kaktüs ailesine ait bir tür olup, sürgünleri üç, dört ve beş köşeli olabilmektedir. Sürgünleri yeşil ve etli olup, ticari yetiştiricilikte tek gövdeli olarak büyütülmekte ve gövde 1.5-2.0 m'nin üzerine çıktığı zaman tepesi vurularak dallanması sağlanmaktadır. Pitayanın sürgünleri, büyüdüğü ya da tırmandığı yüzey üzerinde hava kökleri oluşturmaktadır. Hava kökleri, ana köklerden beslenmez bunun tersine çevredeki su ve besin maddelerini toplayarak bitkiyi besler ve bitkinin hayatta kalmasını sağlar.

Yüzlek köklü bir bitki olup kökler toprağın ilk 15-30 cm'lik kısmında bulunur. Aktif kök derinliğinin toprağın ilk 15-30 cm'lik kısmında bulunması bu türü saksıda yetiştirme imkanı da sağlamaktadır.

Pitaya çiçekleri hermafrodit yapıda olup çiçekleri oldukça gösterişli, hoş kokulu ve yenilebilir olmasının yanı sıra, rengi bazı türlerde beyaz, bazılarında ise pembe renklidir. Çiçeğin uzunluğu 36 cm, genişliği 23 cm ye kadar ulaşabilmektedir. Erkek ve dişi organ krem renklidir.

Pitayanın meyveleri parlak renklidir. Meyve kabuk rengi kırmızı ya da sarı, meyve eti rengi ise tür ve çeşitlere bağlı olarak beyaz, kırmızı ya da eflatun renklerde olabilmektedir. Meyveler yuvarlak veya eliptik şekilde olmakta ve boyu 20 cm uzunluğuna kadar

ulaşabilmektedirler. Meyvelerin ağırlığı 150 ile 900 g arasında değişmektedir.

Tohumları çok küçük, fazla sayıda, siyah ve meyve etinin içinde gömülü olarak bulunmaktadır.

Ekolojik İstekleri

Toprak: Pitaya toprak isteği bakımından; kumlu-tınlı, iyi drenajlı, pH'sı 5.5-6.5 arasında değişen topraklarda yetiştirilebilmektedir. Taban suyu yüksek, ağır ve killi topraklar tavsiye edilmeyip bu tür topraklarda gelişmesi yavaş olup kök ve gövde çürümeleri olabilmektedir.

Sıcaklık: Pitaya, don riskinin olmadığı tropik ve subtropik iklimlerde iyi gelişme göstermektedir. Yetiştiricilikte, sıcaklığın 0 °C'nin altına düşmemesi ve 38 °C'yi geçmemesi gerekmektedir. Ticari olarak yetiştiriciliğinde soğuk bölgelerden kaçınılmalıdır. Plantasyon -2 °C'de zarar görmeye başlar ve -4 °C'de ölümler gerçekleşmektedir. Sıcaklığın 45°C'ye çıkması bitkilerde deformasyona ve çiçeklenmede azalmalara neden olmaktadır. Bitki gelişimi için optimum sıcaklık değerleri ise 20-30°C ve yıllık yağış isteği ise 500-2000 mm arasında değişim göstermektedir.

Nem: Nem bakımından pek seçici değildir. Yüksek veya düşük nemde zararlanmadan yetiştirilebilir. Ancak nemin %95'in üzerine çıkması durumunda mantarsal hastalıkların yayılması, özellikle antraknoz, botriyis gibi hastalıkların artması söz konusudur.

Işık: Pitaya bitkisi, direk güneş ışığından hoşlanmaz. Özellikle sıcaklığın yüksek olduğu aylarda direk güneş ışığına maruz kaldığında gövde ve dallarda yanıklıklar ve bitki gelişiminde gerilemeler olabilir. Bu yüzden pitaya bitkisi gölgeleme ister.

Yetiştirme Tekniği

Toprak Hazırlığı ve Ekim-Dikim: Sıra üzeri 40-75 cm arası çift sıra ve sıra aralığı 2 m olmak üzere dikim yapılır. Pitaya, terbiye sistemine gerek duymaktadır. Terbiye sisteminde, 1.40-1.60 m yüksekliğinde direkler kullanılacaktır. Bitkiler, bu direkler üzerine 1.0 -1.20 m arasında çekilen teller üzerinden taçlandırılır. Dikim şekline göre dekara 1.000-1.600 adet fidan dikimi yapılabilir. Dikimde farklı türlere ait çeşitlerle bahçe kurulması, meyve tutumunu ve iriliğini arttırmaktadır.

Bakım İşleri

Sulama: Pitaya kaktüsçillerden olduğu için çok fazla sudan hoşlanmaz. Çok fazla sulamak kök çürümesi ve mantarsal hastalıklara neden olabilir. Sadece toprak kurumaya başladığında sulanmalıdır. Bazı çalışmalarda bitki başına günde 4 litre, soğuk dönemde bitki başına haftada 2 litre, sıcak dönemde 5 litre, kış aylarında haftada 2.5 litre, yaz aylarında 5 litre su verilebileceği belirtilmektedir. Her gün az miktarda yapılan sulamanın daha etkilidir. Yüzeysel bir kök sistemine sahip oldukları için toprak yüzeyinin nemli tutulması daha etkili olmaktadır. Bitkilere verilecek suyun miktarı toprağın tipine bağlı olarak değişiklik gösterir.

Çiçeklenme döneminde aşırı sulamadan kaçınılmalı özellikle meyve tutumundan sonra sulama rejimine dikkat edilmelidir

Yabancı Ot Kontrolü: Ekim-dikim öncesi ve sonrası değişik herbisitler kullanılabilir. Ayrıca toprak yapısı ve sulamaya göre otlama olması durumunda çapalama ile yabancı ot kontrolü yapılabilir. Ayrıca koyu renkte malç kullanımı da yabancı ot kontrolü için etkilidir.

Gübreleme: Mutlaka toprak tahlili yapılmalıdır. Toprak hazırlığı esnasında 4-5 ton/da çiftlik

gübresi verilmelidir. Pitayanın meyve büyütme aşamasında dengeli bir NPK gübresi, organik gübre ve yaprak gübresi kullanılmalıdır. Vejetatif gelişim döneminde azot gübrelemesi gereklidir ancak çiçeklenme döneminde azot gübrelemesi azaltılmalıdır. Dengeli NPK gübresi yıl içinde 3 farklı zamanda (Nisan-Ağustos-Aralık) bitki başına 100g olacak şekilde uygulanması gerekmektedir. 35 (ppm) azot (N), 23-7-23 (NPK) gübre seviyelerinden gübrenmesi önerilir. Bitkiler, özellikle yıllık verimi 25-40 ton/ha olduğunda mineral gübreleme gerektirmektedir (sırasıyla 20-20-20 ve 23-7-23 (NPK)).

Tozlanma ve Döllemesi: Pitaya çiçekleri hermafrodit olup, bazı tür ve çeşitleri kendine uyuşmazlık gösterir. Kendine uyuşmaz olanlarda yabancı tozlanma meyve tutumu için zorunludur. Kendine verimli olanlarda ise meyve tutumu gerçekleşmekle birlikte, bazı çeşitlerde elle tozlamaya ihtiyaç duyulmakta ve ayrıca yabancı tozlama ile meyve verim ve kalitesinin arttığı yapılan birçok çalışma ile desteklenmiştir. Çiçekler, akşam 8 civarında açılıp, sabah 10'a kadar açık kalmaktadır. Sabahları tozlanmada arılar ve diğer böcekler, gece ise yarıya ve bazı büyük kelebek türleri rol oynamaktadırlar.

Hasat ve Pazara Hazırlama

Ejder meyvesi klimakterik değildir ve düşük solunum hızına sahiptir. Bu nedenle meyveler tam olgunluğa ulaştığında ve gelişme tamamlandığında hasat edilmelidir. Tek pratik hasat kriteri dış meyve rengi olmakla birlikte meyve sertliği de bir kriterdir. Hasat edilecek meyve kabuğunun %85'i pembe renkli olmalıdır. Meyveler, 10 ile 15 gün arasında dalda

bekletilebilir fakat kuş zararına karşı dikkat edilmelidir.

Kabuk rengi tamamen kırmızıya döndüğünde meyve büyüklüğü, meyve ağırlığı, meyve tadı, betasiyaninler ve lezzet derecesi maksimuma ulaşır.

Muhafaza

Pitaya meyveleri 7-10 °C %90-98 nispi nemde 2 ile 3 ay arasında saklanabilmektedir. Sarı pitaya meyveleri %60-70 nispi nemde 10 °C'de 4 hafta, 20 °C'de bir hafta muhafaza edilebilmektedir. Hasattan sonra 14 °C'de muhafaza edilip, 2 hafta boyunca meyve kalitesini korumaktadır.

🏠: Alparslan Türkeş Bulvarı, No: 492
33740, Erdemli / MERSİN
🌐: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/alata>
@: alata@tarimorman.gov.tr
☎: 0 324 518 00 52
🖨: 0 324 518 00 80

T.C.

TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü

Pitaya Yetiştiriciliği

Dr. Kader ERÇİK

Mersin-2022